

Cal Sant

Balsareny

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Plaça de l'Ajuntament, 1
Alçada: 328

Coordenades:

Latitud: 41.86328
Longitud: 1.87673
UTM Est (X): 406774
UTM Nord (Y): 4635206

Classificació

Número de fitxa 08018 - 215
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Modernisme
Segle XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari IPA 16259

Generalitat i altres inventaris

Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 6854223DG0365S0001EW

Fitxes associades:

[Relotge de sol de cal Sant](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 06/12/2022 - 12:07

Descripció

Casa entre mitgeres d'estètica pròxima al modernisme emplaçada al nucli urbà de Balsareny. És una edificació de planta més o menys rectangular que consta de planta baixa més un pis. La façana principal, que dona a la plaça de l'Ajuntament, segueix una composició influïda per l'estètica modernista. S'ordena de manera totalment simètrica en base a tres eixos d'obertures. A la planta baixa hi trobem una estreta porta d'accés amb portals a banda i banda destinats a fins comercials. Destaca sobretot la part superior de la façana. El primer pis l'ocupa un balcó corregut dotat amb una característica barana bombada. Les obertures són amb persianes de llibret i remarcades amb motlures.

És especialment interessant la franja de coronament de l'edifici, intercalada per vuit pilars adossats amb capitells piramidals escalonats. Com a element ornamental a la part central hi ha un rellotge de sol que consisteix en una placa decorada amb relleus de quatre caps i potes de cavalls (a la part superior) i dos dracs o lleons (a la part inferior). Al seu damunt hi llegim una inscripció que diu: "Jo sense sol i tu sens fe, no som res". Està flanquejada per les inicials S. R. Un altre detall decoratiu, gairebé imperceptible, el trobem a la base dels pilarets, on hi ha col·locades petites plaques amb relleus que representen alguns signes del zodíac, amb els seus noms: Acuario, Cancer, Aries, Geminis...

Observacions:

Altres denominacions: Ca la Viuda Sala

Informació facilitada per Ramon Carreté

Història

La família Sant estava vinculada amb el mas Sala (situat on ara hi ha l'Ajuntament). Era una de les principals propietàries de bona part de les terres del nucli urbà. Els Sala tenien una relació familiar amb el llinatge dels De Martín (barons de Balsareny des de mitjans del segle XVII fins a finals del XIX). Això podria explicar perquè la casa Sala era coneguda popularment com a Casa Martí.

La casa de la Plaça número 1 fou construïda de nou a principis de segle XX, amb un estil d'influència modernista. Segons dades del cadastre, es va aixecar el 1915; segons la fitxa de l'Inventari de Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat (IPA) el 1925. En un principi s'anomenava ca la Viuda Sala perquè hi vivia Carme Dachs Guixé, vídua de Tomàs Sala Claret, que era farmacèutic i vivia a l'antic mas Sala; és a dir, a la casa del costat. Tomàs Sala fou alcalde de Balsareny entre 1883 i 1887.

Carme Dachs no tenia fills i es va afillar Antònia Rimbau Dencàs, una parenta seva filla del farmacèutic Antoni Rimbau Gallifa i de Dolors Dencàs. Antònia Rimbau es va casar amb Josep Sant Rabeya, que abans vivia a la casa coneguda com cal Sant, al carrer Jacint Verdaguer, 9. Llavors aquesta casa es va anomenar "cal Sant de la Plaça", per distingir-la de l'altra. Primer el matrimoni vivia a la planta baixa. A la mort de Carme Dachs, a començaments dels anys 1950, es van traslladar al pis de dalt.

Als baixos de la casa hi havia hagut la botiga de queviures de ca l'Amadeu (Amadeu Calmet, casat amb Pilar Guixà Aloy), que abans havia estat a l'altra banda de la plaça, a cal Devesa, i després es va traslladar al número 1 del carrer Verdaguer (ca la Pilarica). Després, quan al costat va plegar la farmàcia d'Antoni Rimbau, hi va haver la farmàcia de cal Sala. Cap als anys 1950 hi va haver la Cooperativa de consum per als treballadors de la fàbrica tèxtil de can Viñas. Quan el 1964 aquesta empresa va fer fallida l'economat

esdevingué una cooperativa oberta a qui volgués fer-se'n soci. El 1993 va tancar.

Bibliografia

CARRETÉ PARERA, Ramon (2010). *Noms de lloc, de casa i de persona de Balsareny*. Institut Cartogràfic de Catalunya, Barcelona, p. 163.

